

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

Opatrovník nezletilého dítěte

(1)

Opatrovník nezletilého dítěte ustanovený podle § 91 odst. 2 z. s. m. je jeho zástupcem a má právo podat za nezletilé dítě jako účastníka řízení podle § 91 odst. 1 z. s. m. dovolání (srov. § 240 odst. 1, § 22, § 32 o. s. ř.). Ustanovení § 91 odst. 2 z. s. m. je speciálním k § 29 odst. 1 o. s. ř. toliko ve vztahu ke způsobu ustanovení opatrovníka, kdežto práva a povinnosti takto ustanoveného opatrovníka se v souladu s § 96 z. s. m. řídí právní úpravou občanského soudního řízení, zejména § 31 odst. 1, 2 o. s. ř., podle něhož ustanovený opatrovník nebo jiný zástupce má stejné postavení jako zástupce na základě plné moci. **Byl-li opatrovníkem nebo jiným zástupcem ustanoven advokát, má stejné postavení jako advokát, jemuž účastník udělil plnou moc.**

(usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2014, sp. zn. 8 Tdo 1426/2013, uveřejněné pod číslem 49/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ECLI:CZ:NS:2014:8.TDO.1426.2013.1)

Dotčené ustanovení: § 91

Komentář autorů

Z. s. m. upravuje dva typy protiprávních činů: provinění spáchaná mladistvými a činy jinak trestné, jichž se dopustily děti mladší patnácti let.⁴¹ V řízení ve věcech dětí mladších patnácti let postupuje soud pro mládež podle právních předpisů upravujících občanské soudní řízení (srov. § 96 z. s. m.).

⁴¹ ŠÁMAL, P. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 697. ISBN 978-80-7400-350-9.

Právní úprava z. s. m. (kromě § 91 odst. 2 z. s. m. stanovujících podmínky, za nichž dojde k ustanovení opatrovníka) neobsahuje úpravu postavení či konkrétních oprávnění opatrovníka, a tudíž je v této souvislosti nutné vycházet z úpravy občanského soudní řízení (§ 31 odst. 1, 2 o. s. ř.). Nejvyšší soud ve sledovaném rozhodnutí dovodil, že i opatrovník podle § 91 odst. 2 z. s. m. má právo podat za tohoto nezletilého jako účastníka řízení dovolání.

Srov. také Komentář autorů k rozhodnutí (1) pod heslem „Řízení proti dětem mladším patnácti let; Čin jinak trestný“ pod z. s. m.

Související judikatura

Opatrovníkem dítěte v řízení ve věcech dětí mladších patnácti let (hlava III zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže) může být jen advokát ustanovený soudem pro mládež podle § 91 odst. 2 citovaného zákona.

(z právní věty usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. ledna 2005, sp. zn. 12 Rodo 5/2004, uveřejněného pod číslem 33/2006 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, ECLI:CZ:KSHK:2005:12.RODO.5.2004.1)

Řízení proti dětem mladším patnácti let; Čin jinak trestný

(1)

Protože zákon o soudnictví ve věcech mládeže nemá pro čin jinak trestný žádnou jinou úpravu než tu, kterou vymezuje § 2 odst. 2 písm. a) z. s. m., je **pro posouzení, zda bude soud pro mládež postupovat podle § 89 odst. 2 z. s. m., nutné nejprve vyřešit otázku, zda dítě mladší patnácti let spáchalo čin jinak trestný**, což je potřeba posuzovat na základě obecných pravidel a principů stanovených trestním zákoníkem pro trestný čin, o nějž by jinak šlo, pokud by jej nespáchala osoba trestně neodpovědná (srov. č. 10/2009 Sb. rozh. tr.). Proto je třeba nejprve **zkoumat, zda by jinak byly naplněny formální znaky konkrétního trestného činu** ve smyslu § 13 odst. 1 tr. zákoníku, a poté se zabývat i otázkou, **zda jde ve vztahu k osobě, která se takového protiprávního jednání dopustila, a okolnostem, za nichž byl čin spáchán, o případ společensky škodlivý** ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

Při tomto posuzování je **nutné proporcionalně přihlížet k souhrnu všech zjištěných podstatných skutečností a okolností** (k těm, jež svědčí pro nižší společenskou škodlivost, tak i k těm, které ji zvyšují) a nelze odhlédnout od žádné z nich. Kromě toho je potřebné **zvažovat i povahu činu a způsob, jakým byl čin jinak trestný spáchán** (např. zda šlo o spolupachatelství, event. o některou z forem účastenství apod.). *(usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2014, sp. zn. 8 Tdo 1426/2013, uveřejněné pod číslem 49/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, ECLI:CZ:NS:2014:8.TDO.1426.2013.1)*

Dotčená ustanovení: § 89, § 93

Komentář autorů

V řízení ve věcech dětí mladších 15 let (hlava III. z. s. m.) postupuje soud zásadně podle předpisů upravujících občanské soudní řízení (především o. s. ř. a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních). Při posuzování, zda se jedná o čin jinak trestný, se však bude soud řídit obecnými pravidly a principy stanovenými tr. zákoníkem.

K nápravě „pachatele“ – dítěte mladšího patnácti let, které se dopustilo činu jinak trestného, slouží opatření uvedená v § 93 z. s. m. (srov. § 89 odst. 2 z. s. m.). Jak vyložil Nejvyšší soud v odůvodnění sledovaného rozhodnutí, základním předpokladem pro uložení některého z těchto opatření je zjištění, že byl spáchán čin jinak trestný, jehož trestnost je v konkrétním případě vyloučena jen s ohledem na nedostatek věku pachatele.

Sledované rozhodnutí se zabývá uplatněním principu ultima ratio (subsidiarity trestní represe) při řízení ve věcech pachatelů mladších 15 let.

Související judikatura

K povaze řízení podle hlavy III. z. s. m. je vhodné uvést níže uvedené rozhodnutí.

Řízení podle hlavy třetí zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, je svébytným občanským soudním řízením nesporné povahy, vycházejícím sice z právní úpravy řízení ve věcech péče o nezletilé podle § 176 a násl. o. s. ř., ovšem s modifikacemi odrážejícími skutečnost, že jeho předmětem je uložení opatření dítěti mladšímu patnácti let za spáchání činu jinak